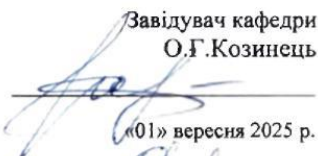

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут права і соціальних
технологій
Кафедра правоохоронної діяльності та загальноправових
дисциплін
РОБОЧА ПРОГРАМА
Теорія держави і права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
О.Г.Козинець

«01» вересня 2025 р.

Розробник (-и): Миронець О.М., доцентка кафедри, к.ю.н.

Робоча програма навчальної дисципліни обговорена на засіданні кафедри правоохоронної діяльності та загальноправових дисциплін

Протокол від «01» вересня 2025 р. №8

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

(підпис)

Чічкань М.В.
(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	Обов'язкова (ОК 10)
Мова викладання	українська, англійська
Рік навчання та семестр	1 рік навчання, 1, 2 семестр ОП «Право»
Викладач	Миронець Оксана Миколаївна
Профайл викладача (-ів)	https://tidp.stu.cn.ua/myronecz-oksana-mykolayivna/
Контакти викладача	o.m.myronets@stu.cn.ua

2. Анотація курсу.

Теорія держави і права є базовою юридичною наукою, а її вивчення виступає найважливішою складовою процесу формування майбутнього правника. Теорія держави і права є фундаментальною юридичною наукою, що дозволяє здобувачам вищої освіти оволодіти як основними, так і конкретно-галузевими правовими знаннями.

Теорія держави і права покликана забезпечити якісне засвоєння здобувачами вищої освіти системи знань про державу і право, їх призначення, ознаки, сутність, форми, про закономірності їх виникнення, розвитку і функціонування. Ґрунтовне, систематичне вивчення теорії держави і права допомагає здобувачам вищої освіти виробити вміння мислити юридичними категоріями, правильно тлумачити і застосовувати юридичні норми, юридично-грамотно оцінювати різні життєві ситуації, орієнтуватися в складних процесах державно-правовому житті суспільства.

3. Мета курсу.

Мета навчальної дисципліни «Теорія держави і права» – глибоке усвідомлення здобувачами вищої освіти сутності, призначення і функцій держави і права, їх ролі і місця в системі правового регулювання; аналіз історії і розвитку держави і права, історичних традицій їх формування; критичне осмислення позитивного і негативного досвіду правового регулювання, юридичної діяльності, реалізації, застосування, тлумачення норм права; формування у студентів юридичного мислення, політичної правової культури, зацікавленості їх у поглибленні і розширенні правознавчого світогляду, патріотизму, національної самосвідомості тощо.

Під час вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти мають набути або розширити такі загальні та спеціальні компетентності, передбачені освітньо-професійною програмою:

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 17. Здатність написання академічних, наукових текстів, до аргументованого та толерантного відстоювання своїх наукових поглядів.

СК 1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК 2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК 3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК 8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

4. Результати навчання.

Під час вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти мають досягти або вдосконалити такі програмні результати навчання (РН), передбачені освітньо-професійною програмою:

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

РН 7. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

РН 10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.

РН 11. Мати базові навички риторики.

РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

5. Пререквізити: у 1 семестрі відсутні; у 2 семестрі – Теорія держави і права (1 сем.), Інформаційні і комунікаційні технології

6. Обсяг курсу.

Види занять	Загальна кількість годин	
	1 семестр	2 семестр
Лекції	20	30
Практичні заняття	20	30
Самостійна робота	80	120
Індивідуальне завдання	контрольна робота	<i>курсова робота</i>
Всього кредитів	4	6

Форма проведення занять – лекційні, практичні заняття, самостійна робота з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів.

7. Тематика курсу

Тематика лекційних занять

1 семестр

Модуль № 1 «Вступ до курсу теорії держави і права. Загальне поняття держави. Державна влада. Функції та механізм держави. Форма держави».

Тема 1. Теорія держави і права: предмет, методи та функції. Система юридичних наук та місце теорії держави і права в ній.

Предмет теорії держави і права. Теорія держави і права як соціальна, правова, загальнотеоретична наука.

Методи теорії держави і права: загальнонаукові, спеціальні, конкретні.

Функції теорії держави і права.

Система юридичних наук та місце теорії держави і права в ній. Теорія держави і права в системі соціальних наук.

Теорія держави і права як навчальний предмет та її функції.

Тема 2. Виникнення, соціальна сутність та причини виникнення держави.

Суспільство, його поняття та структура. Взаємозв'язок між суспільством і державою. Роль знань про походження держави та права для розуміння їхньої природи та сутності. Основні теорії походження держави: патріархальна, теологічна, договірна, органічна, теорія насильства та матеріалістична (класова).

Загальні закономірності виникнення держави. Причини виникнення держави. Європейський та східний (азійський) шляхи виникнення держави. Ознаки держави, що відрізняють її від публічної влади первіснообщинного ладу.

Тема 3. Поняття, ознаки та сутність держави.

Поняття та основні ознаки держави як соціально-політичного явища: територія, громадянство, публічна влада, апарат управління та примусу, державний суверенітет,

система права та законодавства держави, податкова система, ознаки держави та інші додаткові ознаки держави. Державна влада: поняття, ознаки та методи реалізації. Сутність держави.

Типологія держав. Загальна характеристика типу держави. Різниця між цивілізаційним підходом та формаційним. Деякі наукові концепції сучасної держави. Наукова концепція так званої перехідної державності. Поняття держави «загального добробуту». Теорія «конвергенції». Держави соціальної демократії. Держава соціально-правової держави. Поняття влади. Співвідношення політичної та державної влади, державної влади та держави. Ознаки державної влади. Поняття легітимності. Верховна влада, її ознаки.

Тема 4. Функції держави.

Функції держави. Функції цивілізованої держави за сферами її діяльності. Внутрішні функції держави. Зовнішні функції держави.

Форми та методи реалізації функцій держави. Основні правові форми реалізації функцій держави.

Тема 5. Форма держави.

Поняття, форми держави та її складові елементи.

Поняття та тип форми державного правління. Монархія: абсолютна, обмежена, конституційна, дуалістична. Президентська, парламентська та змішана республіки.

Форма державно-територіального устрою: проста, складна та їх характеристики. Порівняльний аналіз способів формування федерації та конфедерації, принципів побудови та відносин між суб'єктами федерації.

Поняття форми державно-політичного режиму та її типів. Характеристика демократичних та недемократичних режимів, їх характерні риси. Стан та перспективи розвитку української державної форми.

Тема 6. Механізм і апарат держави.

Механізм держави, ознаки та його структура.

Апарат держави, правові форми його діяльності. Орган держави, його ознаки. Принципи організації і діяльності державного апарату. Види органів держави.

Поділ влади як принцип організації роботи державного апарату. Загальна характеристика трьох гілок влади: законодавчої, виконавчої, судової. Система «стримування і протидії» органів законодавчої, виконавчої і судової влади.

Професійна і державна служба. Посадова особа. Ознаки державної посадової особи.

Система державних органів влади України.

Тема 7. Держава в політичній системі суспільства.

Поняття політичної системи суспільства, її основні властивості. Типологія політичних систем. Структура та функції політичної системи суспільства. Політична влада. Політичні відносини. Суб'єкти політичної діяльності та політичні відносини. Політична свідомість та політична культура. Політична система України.

Місце та роль держави в політичній системі суспільства. Політична та державна влада. Загальна характеристика та особливості політичної влади. Механізм політичної влади та опозиції. Форми взаємодії держави з іншими суб'єктами політичної системи.

Об'єднання громадян у політичній системі суспільства: поняття, значення, види та принципи їх діяльності. Громадська організація, як добровільне об'єднання громадян, їх види. Політична партія як об'єднання громадян, характеристика, класифікація. Функції політичних партій. Форми впливу державних органів на політичні партії, рухи та інші об'єднання громадян. Основні напрямки та особливості формування та розвитку політичної системи в Україні.

Поняття громадянського суспільства. Сучасне поняття громадянського суспільства.

Зміст та структура громадянського суспільства. Соціально-правова держава: поняття, ознаки, сутність. Людина та держава. Взаємозв'язок правової держави та громадянського суспільства. Перспективи розвитку громадянського суспільства в Україні.

Суверенітет держави. Ознаки державного суверенітету України. Суверенітет народу. Суверенітет нації. Співвідношення державного суверенітету з суверенітетом народу та суверенітетом нації.

Тема 8. Загальне вчення про демократію.

Поняття та атрибути демократії. Функції та принципи демократії. Форми та інститути демократії. Основні теорії демократії. Теорія елітарної демократії. Теорія «плюралістичної демократії». Соціалістична теорія демократії. Теорія корпоративної демократії. Теорія «комп'ютерної демократії». Демократія та самоврядування. Демократія як внутрішня форма держави, її поняття, характерні риси та функції. Форми, суб'єкти, принципи та закономірності розвитку демократії в посттоталітарній державі. Демократія як універсальна людська цінність. Демократія та політичний плюралізм.

Тема 9. Державно-правовий статус людини, особистості та громадянина.

Людина, особистість, громадянин: співвідношення понять. Правовий статус: поняття та структура. Розвиток інституту прав людини. Права людини: їх поняття та структура. Класифікація прав за критеріями. Значення прав людини та громадянина. Основні права дитини. Об'єктивні та суб'єктивні права, їх характеристика. Поняття юридичного обов'язку. Конституційне та законодавче закріплення та реалізація основних обов'язків громадянина. Гарантії прав і свобод людини та громадянина. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина за Конституцією України. Міжнародні стандарти у сфері прав людини. Міжнародно-правові механізми забезпечення прав людини.

Тема 10. Правова держава: поняття, сутність та її становлення в Україні.

Формування ідеї правової держави: виникнення та розвиток. Поняття та основні ознаки правової держави. Шляхи формування правової держави в Україні. Пріоритет прав, інтересів, свобод людини та громадянина. Правова культура, правосвідомість як необхідна умова створення правової держави. Тенденції розвитку правової держави в Україні.

2 семестр

Модуль № 2 «Поняття, норми, форма та система права. Правові відносини. Реалізація правових норм, правова поведінка та юридична відповідальність. Законність, правопорядок, правові системи сучасності».

Тема 11. Поняття, виникнення та розвиток права.

Поняття права в об'єктивному та суб'єктивному сенсі. Соціальна цінність права. Право як нормативний регулятор суспільних відносин. Походження права. Поняття та ознаки права. Відмінність норм права від норм поведінки в первісному суспільстві.

Принципи права: загальні, галузеві, міжгалузеві. Загальні соціально-правові функції права. Співвідношення права та закону.

Тема 12. Праворозуміння.

Загальна характеристика сучасних концепцій права. Теорія природного права. Концепція позитивізму в праві. Нормативна концепція права. Соціологічна концепція права. Психологічна теорія права. Теорія інтегративної юриспруденції.

Тема 13. Норми права в системі соціальних норм.

Місце права в системі соціальних норм. Поняття та ознаки правової норми. Структура правової норми. Загальна характеристика гіпотези, як структурного елемента правової

норми. Особливості диспозитивної частини права. Санкції як елемент права. Класифікація правових норм за предметом правового регулювання. Взаємодія права з іншими соціальними нормами. Форми правової норми у статтях нормативно-правового акта. Поняття та характеристика колізійних норм.

Тема 14. Правотворчість. Джерела (форми) права.

Загальна характеристика правового утворення. Поняття, сутність, принципи, ознаки та види правотворчості. Соціальне призначення правотворчості. Форми участі держави в правотворчості. Види правотворчості громадянського суспільства. Поняття та етапи процесу правотворчості. Законодавчий процес, його особливості. Юридична техніка: поняття, її роль та значення. Юридична стилістика як система способів доцільного використання мови в нормативних документах. Основні вимоги до підготовки правових актів. Культурна цінність та соціальне значення механізму правотворчості.

Поняття джерела (форми) права. Види та загальна характеристика джерел (форм) права. Загальносоціальні джерела права. Спеціально-правові джерела права, їх характеристика. Правовий звичай як санкціонований звичай права. Правовий акт. Правовий прецедент як акт - документ, що містить нові норми права. Нормативно-правова угода. Правова доктрина. Судова та адміністративна практика. Використання джерел права в історії розвитку України.

Тема 15. Нормативно-правовий акт.

Поняття правового акта, його характеристики. Основні структурні елементи правових актів. Види правових актів за формою вираження. Види правових актів за юридичною підпорядкованістю. Поняття та ознаки нормативних правових актів, їх відмінності від інших правових актів. Види нормативно-правових актів. Відмінності між нормативним актом та іншими правовими актами. Дія нормативних правових актів у часі, просторі та в колі осіб. Чинність нормативних правових актів. Поняття, ознаки закону та їх види. Конституція є основним законом держави. Підпорядковані правові акти: поняття, види, особливості їхньої природи та змісту. Відмінності між законами та правовими актами.

Тема 16. Система права та система законодавства.

Поняття та структура правової системи. Сучасні правові системи, критерії їх класифікації. Поняття, основні риси та структура правової системи. Предмет та метод правового регулювання правової системи. Структурні елементи правової системи: правова норма, інститут права, галузь права. Загальна характеристика основних галузей права України. Матеріальне та процесуальне право. Публічне та приватне право: загальне поняття та види.

Поняття системи законодавства. Система права та система законодавства: взаємозв'язок та взаємозв'язок. Конституція України про міжнародне право та її співвідношення з національним правом.

Систематизація нормативно-правових актів (законодавства): поняття, основні форми та ознаки. Кодифікація, консолідація та інкорпорація нормативно-правових актів. Характерні риси та види кодифікації. Поняття та види інкорпорації. Консолідація як форма систематизації правових актів. Особливості кожної форми систематизації та їх порівняльна характеристика. Сучасна кодифікація законодавства в Україні, її основні напрямки, форми та значення.

Тема 17. Правовідносини.

Поняття та основні ознаки правовідносин. Зміст правовідносин та їх структура. Юридичні особи. Об'єкти правовідносин, їх класифікація. Поняття та значення юридичного та фактичного змісту. Передумови виникнення та функціонування правовідносин. Класифікація правовідносин. Поняття правосуб'єктності фізичних та юридичних осіб.

Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин. Юридичні факти та їх класифікація. Юридичні дії та події.

Тема 18. Поняття, механізми та форми реалізації права. Правоохоронна діяльність.

Поняття та основні ознаки реалізації права. Основні форми безпосередньої реалізації права. Використання права. Дотримання норм права. Дотримання норм права. Засоби забезпечення належної реалізації права.

Правоохоронна діяльність як особлива форма реалізації права. Основні риси застосування права. Індивідуальний характер застосування права. Застосування права як вид діяльності державних органів. Процесуальна форма застосування права. Механізми та основні етапи застосування права. Встановлення юридично значущих фактів та знаходження норм. Перевірка достовірності тексту та визначення меж дії норм юридичної сили. Загальні вимоги до правильного застосування правових норм. Законність, обґрунтованість та доцільність правоохоронної діяльності. Акти застосування норм права, їх класифікація. Прогалини в праві, причини їх виникнення та шляхи усунення. Застосування правових норм за аналогією у разі прогалин у законодавстві. Аналогія права та аналогія права. Правові конфлікти та способи їх вирішення.

Тема 19. Тлумачення норм права.

Тлумачення правових норм: поняття, сутність та необхідність. Методи тлумачення норм права. Види тлумачення норм права суб'єктами. Види тлумачення права за їх змістом. Характеристика офіційного тлумачення. Характеристика неофіційного тлумачення. Акти тлумачення (тлумачення правових актів), їх види та правова природа.

Тема 20. Правомірна поведінка та правопорушення.

Поняття та ознаки правомірної (правомірної) поведінки. Види правомірної поведінки. Мотивація правомірної поведінки. Поняття, ознаки та види правопорушень.

Склад правопорушення. Суб'єкт, об'єкт, суб'єктивна сторона, об'єктивна сторона правопорушення. Злочини як суспільно небезпечні діяння. Протиправні дії, їх види. Причини порушень та шляхи їх усунення.

Тема 21. Юридична відповідальність.

Юридична відповідальність: поняття, сутність та специфіка. Принципи, функції, цілі та завдання юридичної відповідальності. Підстави притягнення особи до юридичної відповідальності. Обставини, що виключають юридичну відповідальність. Необхідна оборона та крайня необхідність. Презумпція невинуватості як гарантія прав людини та громадянина.

Тема 22. Законність і правопорядок.

Поняття та зміст законності. Принципи законності. Цілі та гарантії законності, їх поняття та види. Вимоги законності. Конституційні гарантії законності. Контроль та забезпечення виконання законів в Україні.

Сутність правопорядку, його характерні риси. Поняття, принципи та функції правопорядку. Структура правопорядку. Правопорядок як результат функціонування права та законності. Взаємозв'язок між правопорядком. Державна дисципліна. Законність, верховенство права та дисципліна.

Тема 23. Правова свідомість, правова культура та правова освіта.

Свідомість як особлива форма суспільної свідомості. Поняття, зміст та основні ознаки правосвідомості. Структура правосвідомості, її елементи: правова ідеологія, правова психологія, правова поведінка. Види правосвідомості: за суб'єктами (індивідуальна, групова,

класова тощо), за характером відображення правової реальності (наукова, практична, повсякденна). Професійний юрисконсульт. Вплив правосвідомості на правотворчу та правозастосовчу діяльність.

Правова культура: сутність та основні ознаки, форми прояву в суспільстві. Функції правової культури, їх характеристика. Правова культура суспільства: поняття, склад. Правова культура особистості. Правові погляди та принципи. Правовий нігілізм, причини його виникнення та шляхи подолання.

Роль правової культури у формуванні громадянського суспільства та правової держави в Україні. Правова культура в законодавчій та правозастосовній діяльності. Професійна правова культура. Правова освіта як спосіб формування правосуддя та правової культури. Форми правової освіти. Правова освіта.

Тема 24, 25. Основні правові системи сучасності.

Поняття типу (сім'ї) правової системи. Класифікація правових систем світу. Романо-германський тип правової системи. Англо-американський тип правової системи. Змішаний тип правової системи. Релігійно-традиційний тип правової системи. Соціалістичні правові системи. Місце правової системи України.

Тематика практичних занять

1 семестр

Модуль № 1 Вступ до курсу «Теорія держави і права». Загальне поняття держави. Державна влада. Функції та механізм держави. Форма держави.

1. Теорія держави і права: предмет, методи та функції. Система юридичних наук та місце теорії держави і права в ній.
2. Походження, соціальна сутність та причини виникнення держави.
3. Поняття, ознаки та сутність держави.
4. Функції держави.
5. Форма держави.
6. Механізм та апарат держави.
7. Держава в політичній системі суспільства.
8. Загальне вчення про демократію.
9. Державно-правовий статус людини, особи та громадянина.
10. Правова держава: поняття, сутність та її становлення в Україні.

2-й семестр.

Модуль № 2 Поняття, норми, форма та система права. Правовідносини. Реалізація правових норм, правова поведінка та юридична відповідальність. Законність, правопорядок, правові системи сучасності.

11. Поняття, виникнення та розвиток права.
12. Праворозуміння.
13. Норми права в системі соціальних норм.
14. Правотворчість. Джерела (форми) права.
15. Нормативно-правовий акт.
16. Система права та система законодавства.
17. Правовідносини.
18. Поняття, механізми та форми реалізації права. Правозастосування.
19. Тлумачення норм права.
20. Правова поведінка та правопорушення.
21. Юридична відповідальність.
22. Законність та правопорядок.
23. Правосвідомість, правова культура та правова освіта.
- 24, 25. Основні правові системи сучасності.

Тематика самостійної роботи

1 семестр

Модуль № 1 Вступ до курсу «Теорія держави і права». Загальне поняття держави. Державна влада. Функції та механізм держави. Форма держави.

1. Теорія держави і права: предмет, методи та функції. Система юридичних наук та місце теорії держави і права в ній.
2. Походження, соціальна сутність та причини виникнення держави.
3. Поняття, ознаки та сутність держави.
4. Функції держави.
5. Форма держави.
6. Механізм та апарат держави.
7. Держава в політичній системі суспільства.
8. Загальне вчення про демократію.
9. Державно-правовий статус людини, особи та громадянина.
10. Правова держава: поняття, сутність та її становлення в Україні.

2-й семестр.

Модуль № 2 Поняття, норми, форма та система права. Правовідносини. Реалізація правових норм, правова поведінка та юридична відповідальність. Законність, правопорядок, правові системи сучасності.

11. Поняття, виникнення та розвиток права.
12. Праворозуміння.
13. Норми права в системі соціальних норм.
14. Правотворчість. Джерела (форми) права.
15. Нормативно-правовий акт.
16. Система права та система законодавства.
17. Правовідносини.
18. Поняття, механізми та форми реалізації права. Правозастосування.
19. Тлумачення норм права.
20. Правова поведінка та правопорушення.
21. Юридична відповідальність.
22. Законність та правопорядок.
23. Правосвідомість, правова культура та правова освіта.
- 24, 25. Основні правові системи сучасності.

8. Система оцінювання та вимоги.

Загальна система оцінювання курсу	Поточний контроль протягом семестру (відвідування занять (лекційних, практичних), виконання зазначених видів робіт: контрольної, самостійної роботи) та семестровий контроль у вигляді екзамену. З дисципліни студент може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру і до 40% підсумкової оцінки – на екзамені. Якщо студент виконав всі види робіт протягом семестру (з мінімальними вимогами до знань) та набрав 60% підсумкової оцінки (тобто «задовільно»), то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати екзамен. Повторне складання екзамену з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється.
Практичні заняття	Оцінюються підготовленість, повнота висвітлення питання, самостійність відповіді, своєчасність підготовки. Відповідь на практичному занятті (до 3 балів):

	- 3 бали - ЗВО засвоїв навчальний матеріал частково (опрацював основну і деяку частину додаткової літератури і джерел), але прогалини не носять істотного характеру, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, взятими з підручників, може дати порівняльну характеристику юридичним професіям, визначає поняття, самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; узагальнює та застосовує набуті знання, деякі практичні навички роботи з засвоєним матеріалом сформовані недостатньо. - 2 бали – ЗВО загалом самостійно відтворює програмний матеріал (на рівні підручника), може дати стислу характеристику питання, правильно розуміє юридичні терміни, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, виклад не самостійний (переказ підручника), є певні неточності як у матеріалі, так і у висновках, аргументація слабка. - 1 бал – ЗВО за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неповна, в ній налічується багато неточностей, головний зміст матеріалу не розкрито. - 0 балів – ЗВО не готовий до практичного заняття або має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті, може сказати два-три речення по суті питання, назвати деякі терміни, але не може їх пояснити, головний зміст матеріалу не розкрито.
Виконання контрольної роботи	Виконання контрольної (до 5 балів): Завдання теоретичні на контрольній роботі. 5 балів – повна відповідь на питання; 4 бали – відповідь, яка позбавлена серйозних неточностей, але має окремі недоліки; 3-2 бали – неповна відповідь на запитання, в якій налічується не багато неточностей; 1-0 балів - неповна відповідь на запитання, в якій налічується багато неточностей, не достатнє володіння науковим апаратом. Завдання тестові на контрольній роботі. Правильність виконання тестових завдань залежить від кількості вибраних правильних відповідей: 5 балів – точні відповіді на понад 90-95% тестових питань; 4 бали – точні відповіді на 75%-89% тестових питань; 3-2 бали – точні відповіді від 55% до 74 % тестових питань; 1-0 балів – ЗВО дав відповідь на меншу кількість, ніж 50% питань і показав незадовільний рівень знань програмних питань.
Тести	Виконання тестових завдань (до 2 балів) - 2 бали – точні відповіді на понад 90-95% тестових питань; - 1,5 бали – точні відповіді на 70%-89% тестових питань; - 1 бал – точні відповіді від 50% до 69 % тестових питань; - 0,5 бали – студент дав відповідь на меншу кількість, ніж 50% питань і показав незадовільний рівень знань з теми.
Презентація	Презентація (до 3 балів) Презентації – виступи перед аудиторією зі слайдами або іншими візуальними матеріалами, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи, звіту про виконання самостійних завдань тощо. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного студента, так і колективними, тобто виступи двох та більше студентів.
Наукова робота	Наукова робота (до 5-ти балів). Написати відповідно до наукових та технічних вимог тези на науково-

	практичну конференцію, круглий стіл, семінар, конкурс наукових робіт тощо, подати тези до друку.
Вимоги до написання КСР	У 2 семестрі здобувачі вищої освіти пишуть курсову роботу. Курсові роботи оформлюються здобувачами вищої освіти відповідно до методичних рекомендацій в електронному вигляді з подальшим розміщенням у системі Moodle. Оцінювання, коментування викладачем курсової роботи також відбувається в цій системі. Основні вимоги до написання курсової роботи затверджені в методичних рекомендаціях та розміщені у системі Moodle у відповідному розділі. Тема роботи має бути розкрита на належному рівні. Робота повинна мати творчий характер, продемонструвати аналітичні навички студента, його вміння працювати з бібліографією тощо. Студент має сформувати навички самостійного наукового пошуку, підбір та опрацювання літератури по даній тематиці, оформлення цитат та посилань на джерела, аналіз різних точок зору, узагальнення матеріалу, формулювання власних висновків тощо. Виконання курсової роботи передбачає опрацювання наукової літератури, та судової практики за відповідними темами (за наявності). В курсовій роботі висвітлюються наукові позиції за заданою темою, відповідна судова практика (за наявності) та їх аналіз. Курсова робота має бути актуальною на момент подання її на перевірку, розкривати актуальний стан правового регулювання відповідних суспільних відносин. Наукова література, яка використовується здобувачем вищої освіти, повинна бути датована, принаймні в більшості, останніми п'ятьма роками. Критерії оцінювання виконання курсової роботи: - «відмінно» (А) – якщо виявлено: всебічні, систематизовані, глибокі знання матеріалу; грамотне та логічне викладення інформації; самостійність роботи; наявність не більше 1-2 незначних помилок (через неухважність, обмовки); використання судової практики, наявність висновків у вигляді запропонованих змін до законодавства України; - «добре» (В) – якщо виявлено: повні знання матеріалу; успішне виконання завдань; логічна послідовність; зрозумілість викладеного матеріалу; наявність не більше 2-3 незначних помилок; можлива деяка неповнота відповіді; правильність виконання практичної частини; наявність висновків; - «добре» (С) – якщо виявлено: достатні знання матеріалу; успішне виконання завдань; певна логічна послідовність; зрозумілість викладеного матеріалу; наявність не більше 3-4 незначних помилок; можлива деяка неповнота відповіді, але без суттєвих помилок; - «задовільно» (D) – якщо виявлено: не досить повні знання основного матеріалу; наявність не більше 1-2 суттєвих помилок; неповна відповідь; наявність висновків; - «задовільно» (E) – якщо виявлено: не досить повні знання основного матеріалу, наявність не більше 2-3 суттєвих помилок, неповна відповідь, незв'язна її побудова; наявність висновків, що не відтворюють завдання дослідження; - «незадовільно» (FX) – якщо виявлено: відсутність знання або нерозуміння більшої або найбільш суттєвої частини матеріалу; суттєві помилки, які не виправлені; нелогічне викладання матеріалу; недосаженість мети; відсутність висновків або відсутність курсової роботи.
Умови допуску до	Умовою допуску до екзамену є виконання всіх видів навчальної роботи.

підсумкового контролю	У випадку, якщо студент протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених видів навчальної роботи, має невідпрацьовані контрольні роботи, завдання з самостійної дослідної роботи, невідпрацьовані практичні заняття тощо або не набрав мінімально необхідну кількість балів – 20 балів, то він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів НУ Чернігівська політехніка».
------------------------------	--

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
Поточний контроль за модулями**

I семестр

Критерії оцінювання		Кількість балів
1.	Робота на практичних заняттях (відповіді, тести, презентації)	до 50 балів
2.	Контрольна робота	до 5 балів
3.	Наукова робота	до 5 балів
Усього		60 балів

II семестр

Критерії оцінювання		Кількість балів
1.	Робота на практичних заняттях (відповіді, тести, презентації)	до 55 балів
2.	Наукова робота	до 5 балів
Усього		60 балів

Підсумковий контроль

Види контролю	Кількість балів	
	I семестр	II семестр
Результат поточного і проміжного модульного контролю	0...60	0...60
Семестровий контроль (екзамен)	0...40	0...40
Разом	0...100	0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS		Оцінка за національною шкалою	
			для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90-100	A	(відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B	(дуже добре)	добре	
75-81	C	(добре)		
66-74	D	(задовільно)	задовільно	
60-65	E	(достатньо)		
0-59	FX	(незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Політики курсу

Якщо здобувач вищої освіти виконав всі види робіт протягом семестру, то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати екзамен

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні заняття або не набрав мінімально необхідну кількість балів (20), він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому [«Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання екзамену всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний екзамен складається у вигляді тестування.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до [«Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка»»](#).

Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету/онлайн у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика дедлайнів

Усі письмові роботи мають бути виконані вчасно. Про дедлайни в кожному конкретному випадку повідомляється додатково, відповідно до графіку роботи.

За несвоєчасно виконане завдання без поважних причин максимальна кількість балів становить 50% від максимальної кількості балів своєчасно виконаного завдання (своєчасно виконане завдання – це завдання, яке здобувач вищої освіти здав/завантажив/виконав у Moodle до початку проведення наступного практичного заняття або протягом терміну, визначеного НПП, від початку оголошення про необхідність виконання завдання). Виключенням може бути наявність поважних причин несвоєчасної здачі письмових робіт (хвороба, участь в зазначений час в інших видах навчальної, наукової чи організаційної роботи, офіційна робота за фахом тощо). В умовах військового стану через постійні атаки ворога, перебої з електрикою, можливі блекаути кількість знятих балів за порушення термінів подачі письмових робіт на перевірку може бути значно знижена або ж штрафні бали можуть не застосовуватися взагалі.

Політика користування ноутбуками/планшетами/смартфонами.

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, оскільки дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 5 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, авторські свідоцтва за напрямами курсу.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу, зокрема при виконанні лабораторних, контрольних та розрахунково-графічних робіт (принципи описані у [Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання курсової роботи на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»](#). Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

10. Рекомендована література.

1. Бобровник С.В. Загальна теорія права: академічний курс. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 576 с.
2. Загальна теорія права : підручник / Петришин О.В. та ін.; за ред. О.В. Петришина. Харків : Право, 2020. 268 с.
3. Каткова Т.Г. Теорія держави і права : навчальний посібник у визначеннях і таблицях, 2-ге видання, доповнення. Харків : Право, 2020. 96 с.
4. Крестовська Н. М., Матвеева Л. Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести : підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2022. 584 с.
5. Теорія держави і права в схемах та таблицях: навч. посіб. / Кол. авт.; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. Київ: «Хай-Тек Прес», 2020. 296 с.
6. Тетарчук І., Дяків Т. Теорія держави і права. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 184 с.
7. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с.

Інформаційні ресурси

1. Теорія держави і права <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=448> (курс на платформі онлайн навчання Moodle)